

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΝΙΑΙΑ ΓΡΑΠΤΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ Α΄ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΥ 2021-22
Β΄ ΤΑΞΗΣ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 14 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2022

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΕΜΒΑΘΥΝΣΗΣ Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ (Α΄ ΣΕΙΡΑ)

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Β074

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΓΡΑΠΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ ΕΜΒΑΘΥΝΣΗΣ Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ: 90 λεπτά

ΤΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΕΞΙ (6) ΣΕΛΙΔΕΣ

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο εξώφυλλο του τετραδίου απαντήσεων να συμπληρώσετε όλα τα κενά με τα στοιχεία που ζητούνται.
2. **Να απαντήσετε ΟΛΑ τα ερωτήματα**
3. **Να μην αντιγράψετε τα θέματα** στο τετράδιο απαντήσεων.
4. Να μη γράψετε πουθενά στις απαντήσεις σας το όνομά σας.
5. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα **μόνο με μπλε πένα ανεξίτηλης μελάνης**. Μολύβι επιτρέπεται, μόνο αν το ζητάει η εκφώνηση, και μόνο για σχήματα, πίνακες, διαγράμματα κλπ.
6. Απαγορεύεται η χρήση διορθωτικού υγρού ή διορθωτικής ταινίας.

ΜΕΡΟΣ Α΄: ΔΙΔΑΓΜΕΝΑ ΚΕΙΜΕΝΑ (50 ΜΟΝΑΔΕΣ)

Βίκτωρ Ουγκώ, *Η Παναγία των Παρισίων* (απόσπασμα)

[...]

- Δος μου το παιδί μου! Είπε η ασκήτρια.
- Έλεος! Έλεος !
- Δος μου το παιδί μου!
- Άφησέ με, για τ' όνομα του Θεού!
- Δος μου το παιδί μου!

Και πάλι αυτή τη φορά η νεαρή κοπέλα ξανάπεσε, εξαντλημένη, τσακισμένη, έχοντας κιάλας το γυαλωμένο βλέμμα ανθρώπου που βρίσκεται μέσα στο λάκκο.

- Αλίμονο! Μουρμούρισε: εσύ γυρεύεις το παιδί σου. Κι εγώ γυρεύω τους γονιούς μου!...
- Δος μου την μικρή μου Αγνή! Εξακολούθησε η Γκοντούλη. Δεν ξέρεις εσύ πού είναι; Τότε, πέθανε! Να σου πω. Εγώ ήμουν μια κοινή γυναίκα, είχα ένα παιδάκι και μου το πήραν το παιδί μου. Ήταν γύφτισσες. Βλέπεις πως πρέπει να πεθάνεις. Όταν η μάνα σου η τσιγγάνα έρθει να σε γυρέψει, θα της πω: «Μάνα, για κοίταξε αυτήν εκεί την κρεμάλα! Ή κάλλιο δος μου το παιδί μου!» Ξέρεις πού βρίσκεται η μικρούλα μου κόρη; Στάσου να σου δείξω. Ορίστε το παπουτσάκι της - είναι το μόνο που μου απομένει. Ξέρεις πού βρίσκεται το ταίρι του; Αν το ξέρεις, πες μου το και αν βρίσκεται ακόμα και στην άλλη άκρη της γης, θα πάω να το ανταμώσω, περπατώντας με τα γόνατα.

Και λέγοντας αυτά, με το άλλο της χέρι, το βγαλμένο έξω από τον φεγγίτη, η ασκήτρια έδειχνε στην τσιγγανοπούλα το μικρό κεντητό παπούτσι.

Τώρα είχε ξημερώσει αρκετά, ώστε να ξεχωρίζουν το σχήμα και τα χρώματα.

- Δείξε μου αυτό το παπουτσάκι! Είπε η τσιγγανοπούλα ανασκίρτώντας. Θεέ μου, Θεέ μου!

Και σύγχρονα, με το χέρι που είχε ελεύθερο, άνοιγε βιαστικά το μικρό φυλακτό, το στολισμένο με πράσινα γυαλιά, που είχε κρεμασμένο στο λαιμό της.

- Πώς! Πώς! Μουρμούρισε η Γκοντούλη. Ψαχούλευε το φυλακτό σου το δαιμονικό! Ξαφνικά σταμάτησε, ανατρίχιασε σ' ολόκληρο το σώμα της και με φωνή, που έβγαινε από τα βάθη των σπλάχνων της, ξεφώνισε:
  - Κόρη μου!...

[...] Σε λίγο χρονικό διάστημα απ' όσο χρειάζεται στην αστραπή, η ασκήτρια είχε συγκρίνει τα δύο παπουτσάκια, είχε διαβάσει το επίγραμμα και, κολλώντας στα κάγκελα του φεγγίτη το πρόσωπό της, που φεγγοβολούσε από ουράνια χαρά, φώναξε:

- Κόρη μου! Κόρη μου!
- Μανούλα μου! Αποκρίθηκε η τσιγγανοπούλα.

[...] Η φτωχή μάνα ξέχυνε σε κύματα πάνω σ' αυτό το λατρεμένο χέρι τη μαύρη πηγή των δακρύων που βρίσκονταν μέσα της και όπου όλη της η οδύνη είχε φιλτραριστεί σταγόνα σταγόνα εδώ και δεκαπέντε χρόνια.[...]

Ερώτηση:

A1. α) Να συγκρίνετε τη συμπεριφορά της Γκοντούλης απέναντι στην Εσμεράλδα πριν και μετά από την αποκάλυψη των δύο μικρών κεντητών παπουτσιών. Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με δύο (2) αναφορές στο απόσπασμα. **(μον. 15)**

A1. β) Να εντοπίσετε στο απόσπασμα δύο (2) αφηγηματικούς τρόπους με τη χρήση των οποίων ο συγγραφέας αναδεικνύει την τραγικότητα των προσώπων. Δικαιολογήστε με αναφορές στο απόσπασμα. **(μον. 10)**

Τζωρτζ Γκόρντον Μπάουρον, «Τα νησιά της Ελλάδας» (απόσπασμα)

Τα νησιά της Ελλάδας! ω νησιά βλογημένα,
που με αγάπη και φλόγα μια Σαπφώ τραγουδούσε,
που πολέμων κι ειρήνης δώρα ανθίζαν σπαρμένα,
που το φέγγος του ο Φοίβος απ' τη Δήλο σκορπούσε!
Αχ, ατέλειωτος ήλιος σας χρυσώνει ως τα τώρα, 5
μα βασίλεψαν όλα, όλα τ' άλλα σας δώρα!

Τα βουνά το μεγάλο Μαραθώνα θωράνε,
κι η αθάνατη βλέπει τα πελάγη κοιλάδα.
Εδώ πέρα μονάχος συλλογιόμουν πώς να 'ναι
θα μπορούσε και πάλε μια ελεύτερη Ελλάδα! 10
Γιατί πώς να κοιτάζω το Περσάνικο μνήμα,
και να λέγω πως είμαι της σκλαβιάς κι εγώ θύμα!
[...]

Πού είν' εκείνα! Πού είναι, ω πατρίδα καημένη!
Κάθε λόγγος σου τώρα κι ακρογιάλι εβωβάθη!
Των παλιών των ηρώων ένας μύθος δε μένει, 15
της μεγάλης καρδιάς τους κάθε χτύπος εχάθη.
Και τη λύρα σου ακόμα την αφήκες, ωιμένα!
Απ' τους θείους σου ψάλτες να ξεπέσει σ' εμένα!

Μέσ' στον άδοξο δρόμο, που μια τύχη με σέρνει,
με φυλή που σηκώνει της σκλαβιάς αλυσίδα, 20
κάποιο βάλαμο κρύφιο στο τραγούδι μου φέρνει
η ντροπή που με πιάνει για μια τέτοια πατρίδα!
Και τι να 'χει εδώ άλλ' ο ποιητής παρά μόνο
για τους Έλληνες πίκρα, για τη χώρα τους πόνο!

Πρέπει τάχα να κλαίμε μεγαλεία χαμένα, 25
και ντροπή να μας βάφει αντίς αίμα, σαν πρώτα;
Βγάλε, ω γης δοξασμένη, απ' τα σπλάχνα σου ένα
ιερό απομεινάρι των παιδιών του Ευρώτα!

Απ' εκείους τους Τρακόσους τρεις αν έρθουνε, φτάνουν
άλλη μια Θερμοπύλα στα βουνά σου να κάνουν.
[...]

30

Ερώτηση:

A2.α) Να εντοπίσετε στο πιο πάνω απόσπασμα τρεις (3) διαφορές ανάμεσα στην Ελλάδα του παρελθόντος και στην Ελλάδα του παρόντος. Να δικαιολογήσετε με αναφορές σε συγκεκριμένους στίχους του ποιήματος. (μον.15)

A2. β) Να καταγράψετε δύο (2) χαρακτηριστικά του ρομαντισμού που εντοπίζετε στο πιο πάνω απόσπασμα. Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με δύο (2) αντίστοιχες αναφορές στο απόσπασμα. (μον.10)

ΜΕΡΟΣ Β: ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΔΙΔΑΓΜΕΝΟΥ ΜΕ ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ (50 ΜΟΝΑΔΕΣ)

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ντάντε Αλιγκιέρι, *Θεία κωμωδία, Κόλαση, Άσμα III* (απόσπασμα)

[...]

«Στον τόπο εφθάσαμε που εγώ σου 'χω προείπει,
όπου τα πλήθη θέλει ιδείς τα πονεμένα,
που το καλό του Λογισμού έχουν χαμένο».
Κι ως έβαλε το χέρι στο δικό μου χέρι,
μ' όψη χαροποιά που εχάρισέ μου θάρρος
μ' έμπασε στων νεκρών τους μυστικούς κρυψώνες.
Στεναγμοί μέσα εκεί και κλάματα και θρήνοι
ηχολογούσαν στον αέρα δίχως άστρα,
ώστ' ευθύς στην αρχή μ' εκάμαν να δακρύσω.
Πολυδιάφορες γλώσσες, φοβερές βλαστήμιες,
λόγια του πόνου, οργής κραυγές, αποσβησμένες
και μεγάλες φωνές, και χεριών χτύποι αντάμα,
μια χλαλοή σηκώναν π' άκοππα γυρίζει
σ' εκείνον τον αιώνια σκοτεινόν αέρα,
ωσάν τον άμμο ανεμοστρόφιλο αν φυσάει.
Κι εγώ που το κεφάλι μου 'ζωνεν η φρίκη,
έκραξα· «Δάσκαλέ μου, τι 'ναι αυτό που ακούω;
και τι κόσμος, που λες τον έσβησεν ο πόνος;»
Κι αυτός· «Στην άθλια αυτή κατάσταση διαμένουν
των αχρείων εκείνων οι ψυχές, που δίχως
ατιμία και δίχως έπαινον εζήσαν.
Σμιχτές στέκουν μ' εκείνη την κακή χορεία

10

20

των αγγέλων που μήτε εχθροί του Υψίστου εβγήκαν
μήτε πιστοί, αλλά μόνον του εαυτού τους μείναν.
Τους διώχνουν οι Ουρανοί να μη τους ασχημίσουν,
ουδ' ο τρίςβαθος Άδης στέργει να τους έχει
γιατί δόξα απ' αυτούς οι ένοχοι δε θα 'χαν».
Κι εγώ: «Ω Δάσκαλε, τι τόσο τους βαραίνει,
οππού τόσο τους κάνει δυνατά να κλαίγουν;»
«Θα στο εξηγήσω πολύ σύντομα», αποκρίθη. 30
Ελπίδα μέσα τους δεν σώζεται θανάτου,
και τόσο ποταπή είναι η σκοτεινή ζωή τους,
που κάθε άλλη τύχη όποια κι αν είν' ζηλεύουν.
Φήμη ο κόσμος γι' αυτούς δεν στέργει ν' απομένει·
Έλεος, Δικαιοσύνη μ' όμοια οργή τους διώχνουν.
Μη μιλούμε γι' αυτούς, μόν' κοίταξε και πέρνα». 36

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Γεώργιος Τερτσέτης, «Το όνειρον του βασιλέως κατά τον Σεπτέμβριον μήνα του 1953» (απόσπασμα)

Εισαγωγικό σημείωμα: Σε αυτό το εκτεταμένο ποίημα του Γ. Τερτσέτη περιγράφεται μια φανταστική κάθοδος στον Άδη. Ο δολοφονημένος κυβερνήτης Καποδίστριας συνοδεύει τον βασιλιά Όθωνα στον κάτω κόσμο, για να ζητήσουν τη συμβουλή των μεγάλων ανδρών για τη στάση που πρέπει να τηρήσει ο βασιλιάς στον Κριμαϊκό πόλεμο.

[...]
Έλα μ' εμέ και ακλούθα με του Χάρου εις τα βασίλεια.
Βοή ακούσθη κι αστραπή και σύγνεφο μας παίρνει,
γη και ουρανό περάσαμε, στ' άκρα της κτίσης πάμε.
Φθάσαμε εις τείχη φλογερά του σύμπαντος στεφάνι,
και θύρα μια θεόρατη στέκει κλειστή εμπρός μας,
ήτον φτιαστή και λαμπηρή από σκληρό διαμάντι·
ο Κυβερνήτης μ' ευκολιά είδα να την ανοίξει.
Καθώς την άνοιξε, θωρώ χάος, σκοτάδι μέγα,
και μουγγητό, σαν άνεμος με κύμα να παλεύει.
[...]
Σαν το γεράκι το άγριο χουμά ν' αρπάξει ορνίθι
με τόση, μου εφάνηκε, κινούμε ογληγοράδα· 425
από το χέρι με κρατεί, εις χώμα δεν πατούμεν
σαΐτα σαν πηγαίναμε, από ζερβιά μου ακούω,
κλαφομανιό, φωνές πολλές, κουδουνητό αλύσων,
γλώσσες φωτιάς υψώνονται, πυρός πελάγη αφρίζουν,
στην φλόγα ανθρωποί κολυμβούν, με το στοιχείο παλεύουν,

το πυρ που χύνει τους αφρούς και λόγια γαργαρίζει· 430
παίρνει τ' αυτί μου τες μιλιές και ήτον κακιές βλασφήμιες:
-Ανάθεμα τους αίτιους μας, πατέρα και μητέρα,
να μη είχε φέξει αυγερινός, να 'χε καεί η κτίσις,
παρά που γεννηθήκαμε στον ήλιο της ημέρας.
Εχάθηκε! αγέννητοι να ήθελε βρεθούμε!
Στάσου, τα βλέπω, ξήγα μου, στον κυβερνήτη λέγω.
Εις τα καμίνια που θωρείς καίονται ψεύτες, κλέφτες,
όσοι μ' ανόσια άρματα δικαίους πολεμούνε,
τα έθνη, σαν και τους θνητούς, το πυρ τα βασανίζει, 440
όσοι και την πατρίδα τους επρόδωσαν δι' αργύρια,
όσοι στους ευεργέτας τους αχάριστοι εφανήκαν,
όσα 'ναι αμαρτήματα που καταριέται η πίστις,
στα δεσμωτήρια που θωρείς αιώνια, τιμωρούνται.

Ντίνος Κονόμος, *Ο Γεώργιος Τερτσέτης και τα ευρισκόμενα έργα του*, Αθήνα,
Βιβλιοθήκη της Βουλής των Ελλήνων, 1984, σσ.111-120.

Ερώτηση:

B1. α)

- i. Να καταγράψετε τρία (3) χαρακτηριστικά του κόσμου των νεκρών, που παρουσιάζονται σε κάθε ένα από τα πιο πάνω ποιήματα. (μον. 15)
- ii. Να εντοπίσετε σε κάθε ένα από τα ποιήματα τρία (3) εκφραστικά μέσα που χρησιμοποιούνται για την περιγραφή του κόσμου των νεκρών. Να τεκμηριώσετε με αναφορές στα αποσπάσματα. (μον. 15)

B1. β) Να προσδιορίσετε τρία (3) αμαρτήματα των ψυχών στο απόσπασμα από τη *Θεία κωμωδία* του Ντάντε και τρία (3) αμαρτήματα στο απόσπασμα από το ποίημα του Τερτσέτη «Το όνειρον του Βασιλέως...». Να τεκμηριώσετε με αναφορές στα δύο ποιήματα. (μον. 20)

ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ